

сприяє побудові більш справедливого та гармонійного суспільства. Отже, сучасні аспекти розвитку олімпійської освіти враховують не лише фізичні, а й соціокультурні та технологічні вимоги сучасності [3, с.55].

Висновки. Результати дослідження показали, що олімпійська освіта є важливим елементом сучасної освітньої системи. Вона сприяє розвитку фізичних навичок та здоров'я учнів, а також формує в них цінності справедливості, солідарності та поваги до спільної праці. Дослідження підтвердило, що олімпійська освіта впливає на підвищення мотивації учнів до навчання та сприяє їхньому загальному розвитку як особистостей. Крім того, вона сприяє міжнародному спілкуванню та взаєморозумінню через спільні спортивні заходи та культурний обмін. Додатково, розвиток олімпійської освіти має потенціал стати сильним каталізатором соціальних змін, сприяючи побудові мирного та толерантного світу через спільність цінностей, які вона пропагує. Продовження зусиль у цьому напрямку допоможе забезпечити більш яскраве та успішне майбутнє для наступних поколінь.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямку полягають у об'єктивній необхідності просування олімпійської освіти для нового покоління, адже сидячий спосіб життя є проблемою, що стрімко набирає обертів, тому потрібно все більше удосконалювати навички і, ураховуючи новітні тенденції, усебічно поширювати здоровий спосіб життя.

Список використаної літератури.

1. Бондаренко В. І. «Олімпійська освіта: актуальні проблеми та перспективи розвитку». *Педагогіка, теорія і практика*. 2021. №12. С. 11-14.
2. Дмитрук О. В. «Олімпійська освіта: шлях до гармонійного розвитку особистості». *Фізичне виховання в школі*. 2022. № 2. С. 2-5.
3. Єрмаков С. С. «Олімпійська освіта: формування ціннісних орієнтацій особистості». *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2023. №23, Ч.4. С. 54-57.

СТАНОВЛЕННЯ ОЛІМПІЙСЬКИХ ТРАДИЦІЙ В УКРАЇНІ

Сергій ЛАЗОРЕНКО, д.пед.н., доцент

*Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
Суми, Україна*

Анотація. Олімпійська освіта в Україні, реалізується через чисельні інформаційні проекти на усіх рівнях освіти. У даній публікації, для систематики історичної інформації щодо теоретичних аспектів олімпійської освіти, ми проаналізували діалектику олімпізму в Україні від початку його заснування.

Ключові слова: Олімпійські ігри, олімпізм, олімпійська освіта.

Вступ. Україна, у контексті сучасного олімпійської філософії, має традиції від самого початку реінтеграції до суспільної свідомості форматного і респектабельного проєкту під назвою відновлені Олімпійські ігри. Слава про які несправедливо була занедбана, та завдяки зусиллям небайдужих людей, була відновлена у кінці XIX століття. Приємно, що у цьому загалі, виділялася дві непересічні постаті – генералів Олексія Дмитровича Бутовського та Сергія Костянтиновича Білосельського-Білозерського, які були учасниками доленосного Міжнародного легкоатлетичного конгресу 23 червня 1894 року, на якому проголошено факт відновлення олімпійської традиції за зразком Давньогрецьких ігор у святилищі Зевса – Олімпії.

Прогностичність завдань нашого дослідження заключається у систематиці історичної інформації та підтвердженні вагомого та релевантного внеску нашої країни у становлення і розбудову сучасної олімпійської концепції. Доповненні теоретичних аспектів навчального предмету «Олімпійська освіта».

Методи та наукові підходи дослідження. Для вирішення окреслених завдань нами були використані наступні методи: аналіз науково-методичної літератури, історичний, логічний; наукові підходи: діяльнісний, системний.

Результати дослідження та їх обговорення. Олексій Бутовський та Сергій Білосельський-Білозерський, мали давні і заможні українські родоводи. Обидва свого часу були членами Міжнародного олімпійського комітету (О. Д. Бутовський з 1894 по 1900 роки, С. К. Білосельський-Білозерський з 1900 по 1908 роки), особисто були знайомі з ідейним лідером сучасного олімпізму бароном П'єром де Кубертенем. Олексій Дмитрович, активно приймав участь в організації і проведенні перших відроджених Ігор в Афінах 1896 року, враження від яких описав у книзі «Афіни весною 1896 року». Факт участі українських спортсменів у перших відроджених Олімпійських змаганнях, навмисно замовчувався радянською пропагандою та ідеологією. Хоча, знаковою подією для українського спорту була участь київського журналіста Миколи фон Ріттера у змаганнях зі стрільби і французької (греко-римської) боротьби у перших Олімпійських іграх 1896 року. Про цей доленосний факт є запис у Київському виданні того періоду – газеті «Кієвляни».

Після Афінських Ігор 1896 року, О. Д. Бутовський та С. К. Білосельський-Білозерський занурилися у проблему інтеграції царської імперії до переліку країн, яка б мала підтримати концепцію олімпізму. Останній, навіть вважав факт, відрядження спортсменів царської імперії на Ігри 1908 року до Лондону, знаковою для себе подією.

У 1913 році в Києві, за ініціативи українських прогресивних у сфері спорту людей, серед яких Олексій Бутовський, Сергій Білосельсько-Білоцерський, Євген Гарнич-Гарницький, Олександр Анохін, учасник Олімпійських ігор 1900 року з фехтування Петро Заковорот, була організована та проведена Перша руська олімпіада, мета якої відбір найкращих спортсменів до участі у Олімпійських іграх. Наступного року така Олімпіада відбулася у Ризі. Перша світова війна, жовтнева революція

1917 року загальмували прогресивні для українського спорту тенденції. Хоча українські спортсмени, яким вдалося емігрувати до країн Європи, Америки та Австралії, гідно представляли вітчизняний спорт у складах інших національних збірних.

Українські імена з'явилися у олімпійських командах США і Канади, Чехословаччини, Польщі ще у 20-х роках. На Іграх VIII Олімпіади 1924 року в команді США грали футболісти Василь Демко та Андрій Страдань. Того самого року на I зимових Олімпійських іграх у Шамоні (Франція) виступав американець українського походження Валентин Білас. У швидкісному бігові на ковзанах посів шосте місце на дистанції 5000 м. Згодом брав участь у II та III зимових Олімпіадах. Львів'янин Степан Вітковський у складі збірної Польщі спочатку брав участь у гонці військових патрулів, але команда зійшла з дистанції через те, що капітан зламав лижу. Після цього Степан заявився в лижну гонку на 50 км і фінішував 21-м, хоча ніколи не бігав на такі довгі дистанції. Цікаво, що влітку він грав у футбол, а взимку працював інструктором з гірськолижного спорту. Лижну команду Чехословаччини на 50-ти кілометровій трасі на Іграх представляв Степан Гевко – українець за походженням.

Дивовижними звитятими прославив Україну на Іграх IX Олімпіади в Амстердамі 1928 року вісімнадцятирічний українець Юрко Коцай (Джордж Кояк). І хоча він виступав у команді США, вся світова преса наголошувала на його українському походженні. Виступ юного спортсмена справді став окрасою плавального турніру Олімпіади – він установив олімпійський та світовий рекорди з плавання на спині на дистанції 100 метрів, виборов золоту нагороду з олімпійським рекордом в естафеті 4 x 100 м вільним стилем разом із Джонні Вейсмюллером (п'ятиразовий олімпійський чемпіон з плавання), а також був четвертим у фіналі на дистанції 100 м вільним стилем услід за тим самим Джонні Вейсмюллером, угорцем Іштваном Бараньом та японцем Кацуо Такіаші. Після Амстердамських ігор Юрку Коцаю належали всі світові рекорди в плаванні на спині. Олімпіада 1928 року була успішною ще для одного українця за походженням, на змаганнях з боксу у команді США виступав син селян-емігрантів з Галичини Стефан Галайко, який здобув срібну нагороду в легкій вазі.

Особливо активними були українські домагання участі в Іграх XI Олімпіади у Берліні та IV Зимових у Гарміш-Партенкірхені 1936 року. Тому серед атлетів і гостей Олімпіади 1936 року були вихідці з України. У Берліні, як і в зимовому олімпійському Гарміш-Партенкірхені, побував один із засновників національної системи фізичного виховання професор Іван Боберський. Його цікаві журналістські репортажі привернули увагу читачів Західної України та живили надією на самостійну участь України в олімпійському русі: «Українці не хочуть стягнути на себе ім'я слабких і боязких. Буде і їх світ видіти, подивляти й любити на Всесвітніх Олімпійських змаганнях, а потім на змаганнях на стадіоні всесвітніх подій» – пише Іван Боберський. Із буковинських Чернівців на олімпійський турнір прибула також і група українців-уболівальників. Співробітники Українського

наукового інституту, організувавши з ними зустріч у Берліні, зазначали: «Буковинські відвідувачі Ігор XI Олімпіади приїхали не на відпочинок і не на забаву, вони студіюють». У Берлінській Олімпіаді 1936 року в складі чеської делегації брав участь видатний діяч українського національно-визвольного руху Михайло Сорока. Серед олімпійців 1936 року виявилось ще кілька спортсменів українського походження. Успіху в Берліні домогся наш земляк з Риги Адальберт Бубенко, завоювавши для збірної Латвії бронзову медаль у змаганнях зі спортивної ходьби. Троє українців виступали за команду Північної Америки. Один із них на прізвище Заяць був шостим у штовханні ядра (15 м 32 см), Петро Фік (Файк) посів таке саме місце в плаванні на дистанції 100 м вільним стилем, а Юрій Німчик виступав у складі футбольної команди.

Після закінчення Берлінської Олімпіади погляди українських спортивних діячів були звернені до Ігор 1940 року. «Чи проспимо і XII Олімпіаду?», «До побачення в Токіо!» – так закінчувалися газетні повідомлення з Берліна. І приготування українців до Олімпіади таки розпочались. Додавали оптимізму перспектива використання зв'язків далекосхідних українців, а згодом і проголошення Карпатської України. До її столиці – невеличкого закарпатського містечка Хуста – переїздили кращі спортсмени з Галичини. Вони мріяли представляти Україну (нехай навіть Карпатську) на Олімпіаді 1940 року... Початок Другої світової війни перекреслив ці сміливі прагнення й задуми.

Висновки. Другою спробою інтеграції українських спортсменів до олімпійської родини став період з 1952 року і аж до отримання Україною політичної незалежності. Цей етап для вітчизняного олімпізму є досить успішним. Починаючи з Олімпійських ігор у Гельсінкі, склад збірної радянського союзу завжди на чверть був представлений на українськими майстрами різних видів спорту. Наступним прогресивним і перспективним стає період незалежної України, коли наша держава стає повноправним членом великої олімпійської родини. За 71 річну історію виступів на Олімпійських іграх (1952–2022 роки) наших спортсменів, ними завойовано 652 нагороди, серед яких 240 золотих, 184 – срібних та 229 – бронзових.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямку. Надалі, ми плануємо дослідити історію виступів у Олімпійських іграх етнічних українців у олімпійських збірних країн світу у період після другої світової війни.

Список використаної літератури.

1. Єрмолова В. Олімпійська освіта: теорія і практика. Київ : Олімпійська академія України, 2011. 335 с.
2. Золоті сторінки олімпійського спорту України 1894–2000. За ред. Івана Федоренка. Київ : «Олімпійська література», 2000. 191 с.
3. Лазоренко С. Історія наукової думки у фізичній культурі. Суми : ФОП Цьома С. П., 2023. 262 с.
4. Лазоренко С., Чхайло М., Шумакоа О. Олімпійський спорт у запитаннях і відповідях. Суми : ФОП Цьома С. П., 2019. 176 с.